

ידי ששע

פעטער צייטונג

דער דריטער אל וואכענליך... פריערע ערשיינונג

אויף דיעזע שייטונג קאנן מאן... פריערע ערשיינונג

Nr. 110 בודאפעסט מיטטוואך ד ה תשרי ה'תרמ"ה. Budapest, 24. September 1884.

דיא הינריכטונג

דער רעפארמירטער סינאגאגע... אלס איד אין דעם ליטאוישקעל פאם 19-טען סעפטעמבער דאזיקה היינטיגע ווען האבען דאס זיך אין גראסער טהיל דער בעסטערען יודישען וועגן געראדע און פאלגע דער אמלישע מיטעלען בעווע- נונג מיט ליעבע אונד אינטערעסע וועדער דעם ווערענדיגען צוועקען. וועלכעס זיא פריהער פערנאכטליכע ווערענדיגען האכטע אידן וואהרליך ניכט דאזיא, דאס אידן אז ווערן בארד געלעבנדיגע האבען ווערען, דאס אידן אז ווערן ווערן געלעבנדיגע צענדע מהאט בעוועזען צו קאנען. אין דעם ער- ווייניגען ארימקייט זאגעט איד אידן, דאס צאל- ווייניגען אינטעללענצע ווערען, דאס אידן אידן ווער- גיאן נאר נייע געדאכט האבען, ערעצט צו גלחה- דען פערטהיידענען אידעס גלויבענס געווארען זיך, אונד צו מייער אינגעסטען אונד איינריי- טיגסטען וועלענפריידע, זאללעט איד דעם שאן צווייט מאנע שפאטער איינרייט גלאצענדסטע בע- וואהרדייטע זעהען.

מעטע ער דיעוועלבען בערייט אלס זיינע צוקינס... מיטען געמיידענליכער דאהער קאם עס, דאס ער אידן מיד, דען ער איבערנעם ניכט קאנעט, פריערליך איינפארם. דאס איבערנעם פאנד אין דער וואהונג סטערעניס קאנינגאסטע 105 שאטטע אים האלב 5 אונד ווארען בערייט 70 ביז 80 הער- דען פערזאמלעט, איבער איהנען צאהלרייכע איינעוואוינער, וועט ארבעט אונד אדווא- קאטען. עס נאכ אבער אידן פילע אלטערע הער- דען, יא זאגאר איינע פרויען אונד מאדענע אידן וועלכעס קאנעט קינען איינזענע דער אנוועזע- דען, אונד אידן דאכטע מיט ענוועלטע דאראן. דאס אללע דיעזע האכטע אינטעללענצע איינזע- הענדען בעוועכער פיר דאס אנהערליכע וועדער- פארם סטערעניס געוואונען ווערען קאנענען. דאס ווערענדיגע נאכע ענדליך איהרען אנפאנג. דער "הערעווערטהע" עקסראכט, וועלכע ווערעט אידן זיינע געמיידע פארטיאטע, איינע נאפאלע- באריט טראגט, נאכע דען ערענפאלטאן אידן, ווערעט אים אידן זאגען דער פראווענע דר אכטאראם קאמפארט אונד דאס שריפט הייער איילאק, וואס וואר אונד פריער קאמפארט עראפגעטע דאס ווערענדיגע אונד איינער דער וועלכע ער וויא פאלגט שלאס. אכטלענע וואללען ווער דען אלטען שלע- דוואן, דען ערעצטעטעטע מאנטעל דעם אלטען ווערענדיגעס, אונד ווער ווערען זאלכע פערפאל- גונגען, וויא זיא אין זאלא ענעסעטע איבערקאסטען זיך, ניכט מערער ערראגען מיסטען. דורך אונד ווערענדיגע ווארען ווער ערענפאלט אונד לידען אים- געווענען, ווער אבער ווערען אין זאלכע ווער- טרום בילדען אידן וועלכעס זאלכע אנקלאגען ווער אידן דאס אלטע אידאעל ניכט מער פאסטען ווערען. פון אללען ווערען דעם אלטעס זאגעט קאמפארט, קאסטען אונד איבערנעם ווערענדיגע צו, אונד צוואר פון שלענדיגע און איבערנעם ווערענדיגע אונד פון שאנבעל אין אראויטצא מערער אלס דיעזע האכטע ער ניכט, אונד דיעזע צוויי האבען דא שאנדע ערליך פערדינעט, פון דען רעפאר- לערען געלאכט צו ווערען עס ווערען דאן אים בעוויי דעסען, מיט וועלכעס איבער דאס פארטער לאנדשע פריסטע דא וואכער דער ערענפאלטע איי- געירענדיגע האבען, אין לאנגער ארטיקעל דעם אין קונסט-מקלאש ערשיינענדיגען וואכענליכעס "קיש קינאט" פערלענען, וועלכעס דא רעפארט סטערעניס נאך צו ווערן אונד דיעס אללעס מאכ- טע הער דען איינרוק דער לאבערליכקייט, דא פערזאמלונג פעהיעלעך זיך קאלט אונד גלייבלי- מיג אונד דער דען לאנגע איילאק, איינע גראטע- ליכע פירט מיט לאנגע-הארא אונד איינגעלאזען דער קיין איינארייט פערשטעטע אונד ווערען ניכט קאנן, דאבייא אבער זיך דאקטאר ענענען לאסט (וואהר וואל סטערעני דיעזען אייבער-ענדען האבען מאגל) שרוע פארמאדערנע עליען.

שטעללע, פרויען אונד מאנכער זאללען אין דעם מעט- פעל ניכט מערער געטרינגט פון איינאנדער בעטען, דאס נארא, דער שלחן ערוך אונד אומעלליכע ראכטנישען שפראכען עקסטרעם פיר דאס נייע רעליגיאן ניכט מערער אידן ווער דער ראכטניש- קלארטע זאגאן, דאס דאס נייע רעליגיאן אויף דען גערדלאנגע דער געווענען מאנעס בערוהט, אונד דאס אן דיעזען געווענען ניכט געריטעלט ווער- דען דארף. אידן קאנעט אונד ווערען דעם ניכט לאנגער שוויינען אידן וואסעט ניכט וואס פיר פאלגען מין איינפערטען נאך זיך זעהן ווערן, אב דאס דער פארמערזאמלונג ניכט איבער מיד הערפאל- לען ווערן, אבער אידן איבערנעם ניכט לאנגער זאגערן אידן ערוויכע דען עקס-ראכטניש מיד אין ווארען צו געטראכטען, סטערעניס וואר ענטשיידען דער מינינג, דאס אידן אידן דען פארמפארטאם לאבען אונד ערפעהלען ווערען, דען ער ערשיינעט מיד מיט גאסטער בערייט- ווייליקייט דאס ווארט.

אידן דערפארטאם פארטאם מינע הערען, זאגעט אידן ווערן, גרייט דאס הייפטגערדלאנגע דער היינטיגען און דאס היינטיגען, אויף וועלכען דאס רעליגיאן מאנעס בערוהט, ווערען איבערנעם, דאבייא ערקלארט אבער דער ווער געווענען הער ראכטניש, דאס דאס געווענען מאנעס ניכט אונטערנעם ווערען דערפון, מינע הערען דער פירט אידעס אידעס פארמפארטעטע שפאטען איינע גערדלאנגע דעם מאנעס גע- ווענען אים, אונד דאס דער הער ראכטניש טראגעדיס איהנען איינזענען אים שאנדע אונד, דאס זיינע נייע רעליגיאן מיט דער רעליגיאן מאנעס איבערנעם, בעווייזט דאס בעסטען, וויא זעהר זיא ניכט בער פער פער זינגט אין איינען דער היינטיגען רעליגיאן איינע נאר צו רעפארמירען אידן בעווענען, דאס דער ווער געווענען הער ראכטניש ניכט דען מוסה האט איינגעווענען, דאס ער זיך אים דאס גע- ווענען מאנעס בעווענען קומעט, וויא אונד דען טאלמוד, און בעווענען דאס דער האטען איינזענען געווענען מאנעס דארויך גע- שאנדעט ווערן, דאס דער הער ראכטניש, זיינע רעליגיאן דאס רעליגיאן מאנעס נענטט.

דער עקסראכטניש וואר לייענפאל פון זיינע שוועלע איינזענען, איד וועלכע איינע איינע פון דער פערזאמלונג שיינע צוואר: סאכאלטיש זאל ווייטער שפיענען אידן זענעטע פון דער רהונג בעדער אונד ליעם דען זאכט גער שפיענען, אידן בעדער ווער דאס ווערען אין איינארייטער שפראכע געהערט ווארען, דער ראכטניש אבער אין ווער שלעכטעס איי- נאריש שפראכע, וואס אידן פילע דאצו ביינעט- נאך האבען מאגל, דאס זיינע וואסעט קינען בייפאל געפונען האבען. סטערעניס קאנעט זיך אנפאנגען נור שויער צו ערעכט פינען, אלס ער זיך איינזע- מאכט געפאסט האט, ערקלארט ער, דאס ער 89 יארע מיט דעם שפראכע דעם אומעס צויע- בראכט, דאס ער אבער זענעט מיט ווערען פער- גאנגענדישע געבראכען האבען. ער האלטע זיינע שילטען הער און אללען האט צו ערראגען: ער וואלעט צום פארטער ווערען, אים דער קינע- טינגען געווענען איינע וואהרע רעליגיאן צו גע- בען. ער וואלעט דאס ווערענדיגע בעלעהרען, ווי

סטרענען גלויבען אפגעבאר, דאס אללע בע- זוכער צו ווערן געשרייען געהארגען, אונד בעטראכ- 9) אידן האנטע עס שאן דעסאלב פיר נאחזענע- דען, דאס פארטאם בייא דער פרייזונג געוויא אונד וואר- הייטסטערייא געווענענליכען, דאס דאס בערייטע דער גלאסטער צווייטע אונטער ווער, אונד בייא מאנען אידן דער וואהרעניש ניכט ענטשפרינגען.

נעשע פֿעסטער ריכט.

פעסטער-פרייען.

נעשענדיגע-נעשעפט. ווייצען וואו נעשען פֿעל צו מארקטע נעבראכט, דער פֿערקוף וואו שוואך, 20000 מעטער-צענטנער ווארדען פֿערקויפט.

11 י צ ע	הויט - 200 מעטער 79.5 קילא
8.35	נולדען. 200 מעטער צענטער 79.5 קילא 8.25 נולדען.
300	מעטער-צענטנער 79.4 קילאנאכט 8.33 נולדען.
2900	מעטער-צענטנער 79.3 קילאנאכט 8.40 נולדען.
100	מעטער צענטער 79.3 ק. 8.30 נולדען. — ס ע ס ע
ב א ד ע	500 מעטער-צענטנער 77.9 קילא 8.20 נולדען.
ווייסענדיגע	800 מעטער צענטער 76 קילא 8.17 1/2 נולדען.
אראדער	100 מעטער צענטער 77 קילא 7.85 נולדען.
נאָרדאָנאָרטישע	100 מעטער צענטער 78.5 קילא 7.90 נולדען.
(אלעס פֿער 3 מאָנאטע)	

קאַרן - 7 נולדען פֿער קאָסטא.

דערשענע - 6.95 - 6.85 נולדען.

האָפֿער (נייא) - 5.87 - 6.10 נולדען.

ר ע ס פ ס נאכאמער פֿרייס צו 11.50 - 13 נולדען. קאָלירעס 11.50 - 11.75 נולדען.

טערמינע-נעשעפט. ווייצען פֿער העכסט 7.92 - 7.98 נולדען. פֿער פֿרייהאָר 8.37 - 8.44 נולדען. האָפֿער פֿער העכסט - נולדען. האָפֿער פֿער פֿרייהאָר 6.38 נולדען. קוקרוין פֿער מאַיוני 1895 5.63 נולדען.

פ ע ס ע ר ש ל א כ ס פ י ע ה - ס מ א ד ק ס.

בייא דעס אס 18 מען ד. מ. היינ אין פעסט אבנעהאלטע-נען וואָנענדיקע ווארדען 2798 שטיק נאָכט. אונד 419 קליינ-פֿיעה צו מארקטע נעבראכט היינפֿאַן ווארדען פֿער-קויפט: 47 שטיק ש פ י ע ר ע, פֿער שטיק פֿאַן 80 בוי 145 נולדען. — 1370 אָכטען דאס פֿאַר פֿאַן 200-2-5 נולדען 850 קיהע, דאס פֿאַר פֿאַן 170-256 נולדען 232 מעל-קיהע דאס שטיק פֿאַן 70-130 נולדען 339 קיהע פֿעסלע, דאס פֿאַר צו 185 - 218 נולדען 417 שטיק קליבער, דאס שטיק פֿאַן 7-26 נולדען. 2 שטיק שאַפֿע דאס פֿאַר פֿאַן 7 בוי 16 נולדען. פֿרייען פֿער 100 קילא: אָכטען-פֿלייש 53-56 נולדען. קוה-פֿלייש 50 - 52 נולדען. קאכ-פֿלייש 40-47 נולדען. אונד פֿעסלע-פֿלייש 57, 60 נולדען.

לאָמאַנע-הוינע פֿאַס 17 סענטעמבער 1884.

הערמאָנשטאַרט	15	59	25	44
פֿראַן	57	48	61	38
ל ע מ ב ע ר ג	27	40	76	49

בייענע דער רעדאקציען.

הערן מ'ר און מ'ר... און ווינשען דער שטייער-פֿרייע דאס ווענעסליכע אבאראכט, דאס נליק יאָנעס דאס נייטעקראַפֿט מאָנע, דאס ליבעסטיקער שטיטאָס, דאס פֿרייאַפֿטע דאויטס, דען רייכטום סלאָמאָס, דאס נע, דולד הילפע רויב ברייכט דען נליבוי און אס נאָטהויען דינסטען אונד דאס אלטער מעטהאָלעס (מתושלח) דא אבער דיעס אללעס ד'ר נים נליקול צו מאַכען אס שטאַנדע איוט, זאָ ווינשען און דיר פֿאַס הערצען, דאס דער

ידישען נעמינדיגען נאכאמזונ פֿינדע. וועלכער נאָכטען בעלעבשהיים דער פֿעראַין זיך און מאַר מאַראַש-פֿינעס וועלכט פֿערייטט בעווייזט דאס מהאמזע, דאס דערזעלבע היסט דויער טאנע איינע אונטערשטימונג פֿאַן 165 נולדען 46 קר' פֿאַן ערדלענענדיגען מאַראַראַש-פֿינעס נעמינדיגע שטיבלעכערען דערהאלטען האַט. דאס דויער פֿע-ר און נעראַדען און מאַראַראַש-פֿינעס בעשטערט, דאס דעסען נאָטהווענדיקייט אונד פֿראַקטישער נוצען געראדע דאָרט ערקאָנט ווידע, ערפֿילט אים מיט אומאָ פֿריידענדיגע נעמינדיקייט, דא דא אנטעסטישען זיינע נעמינדיקייט ארבייטע, דא שיא דער דאָרטען ווען און דעס מינדע פֿרייען צו דער נענאנטען סומע האַבען בייענע-פֿעראַ נען: מויד ליפֿע יום טוב ט י י ט י ל ב ו י ס. אָבערדאָבער צו מאַראַראַש-פֿינעס, 18 פֿלי שמואל אבנעדאָן 18 פֿלי, משה שמואל כהנא 10 פֿלי, נפתלי האַלפֿערט 10 פֿלי, קלמן כהנא 15 פֿלי, נחמן הערש כהנא 10 פֿלי, שלום כהנא סעניאר 10 פֿלי, לוי כהנא 10 פֿלי, שמואל זאָויל כהנא 10 פֿלי, שלום כהנא יניאר 10 פֿלי, יום לוי ווידע 10 פֿלי, יהודא ישראָל האָפֿמאַן 5 פֿלי, הערש פֿעסטינגער 5 פֿלי, מעכעל כהנא 5 פֿלי, ליווער טייבעס 3 פֿלי, אַנאַן ווידע, אַוואָקאַט 2.50 קר', ווידל פֿעסטינע-2 פֿלי, דער הערש האַלפֿערט 2 פֿלי, כהנא 1 פֿלי, הערש לוי שטיינמען 1 פֿלי, משה צבי נאָדלער 50 קר', אַנאַש ווידע 50 קר', יעקב צבי העללעך 50 קר', ווישע פֿיערער 56 קר', קלמן באַש 50 קר', עקבה פֿינדעמאַן 50 קר', אַבֿרהם פֿיערער 50 קר', משה דוד פֿיער 50 קר', זלמן פֿאַרקאַש 18 קר', ווינדיג לוי הערשקאָוויטש 18 קר', אַוואָקאַט פֿלעיש 18 קר', שמואל כשר 18 קר', סומע 165 פֿלי 46 קר'. — דער פֿעראַינס-נאָמאַר, הער א ווידע, שפּיעט אים נאָמען דעס פֿעראַינס-קאָמיטעס, דען נענאָנט-טען הערען הענערענדיגען דאָנע דעס פֿעראַינס איוט, אונד ערביטטע אירע מוהילנאָמע און פֿיר דאס וועלכע, דאָמט דער פֿעראַין צור קראַפֿט אונד בלימהע געלאַנגע.

דער האָרען פֿיערטאָגע האַלבער ווידע דא נאָכטע ניימע דאָנערעס בלאַטטעס ערסט מיט-וואָ דען 24 דען דויערען פֿעריינען.

וויר ערווען אונזערע נעעהרטען פֿעריינעראַטען טען אונד פֿריינדע זיך מיט אַהרען צושיפֿען נור דאָ רעקט און אונזערע רעדאקציען צו ווענדען אונד דא ארעסטע אומער וויטלד וויא פֿאַלנט אַנעווענען:

יודישע פעסטער צייטונג

וואַסנענער בולוואַר נוממער 29, Jüdische Pester Zeitung, Waitzner-Boulevard Nr. 29, Budapest

נייסט דער פֿאַכטער און איבער דען פֿאַכטער קאָסטע; דאָנ ווידע ער דאס האָרע אונד לעווינענדיגע מיט דערווענען פֿיערע דיר צור פֿראַו נעכטן, מיט וועלכער דאס ווא נעמסט, אונד ווא צו דיר נעכטן.

פֿעראַנטוואָרליכער רעדאקטער: מאַקס סאַבאַלפֿאַטי.

דא פֿעראַנטוואָרליכער פֿעריינע-האַנדלונג

מ. ע. לעווינסקי

פֿעסט, קאָנינסאָסטע נאָ 1,

עספֿיעהלס איר רייכאָפֿירטעס לאַנגע פֿאַן ע כ ט ע ע ר א ס ל א ו ע ר מוילינס אונד סליינס קניס, נאָר אונד ווילדע באַפֿטען פֿאַרמאָן (עטוה) פֿעריי תּוּרוֹת, תּפֿילין, מוּזוֹת פֿאַן סוּסִים נאָמיס, אויס-געוואַלדע שוֹפֿר וְרֵת פֿאַן 2 - 5 נולדען, סדרים, חמישים, מחוורים אונד תּהינות מיט אונד נאָרשער, דייטשער אונד יודישוויטשער אונדווענענע, אין פֿערישענדיגען פֿאַרמאַשען אונד איינבאַנדען, סליחות מיט דייטשער אונד יודישוויטשער אונדווענענע, און יונד טעשעס פֿאַרדאָרט פֿריכט אונד מאַנטעל צו פֿעריינען מיט דען פֿאַרמאַשען פֿאַרשפּרייטען, זאָמט-ליבע אַרמיקעל צו דען ביללענדיגען פֿאַרברוקספֿרייען, לכה חסיכות, אויסגענומען (מבחרים) אלס און אין איינבאַנדען קויפֿען אַתּרוּנים, גרונע לוחים אונד דאָס פֿאַר און פֿיערענדיגע קוואַרטען.

געשעפֿעללונגען מיט פֿאַס נענען נאָכאָמזע אַדער אַנאַכע ווערען פֿאַרמַט בּוּזאַנע.

וויכטיג פֿיר הויפֿרויען.

איינער דער בעסטען אונד ניטליכעסען נענענשאַנדע איוט אָנע צווייטע איינע נאָמאַטאָנע יעדע הויפֿרויא וואו נאָך נייט אין דעס בּוּזשִׁין איינעס זאָ פֿלייסען נע-הילפען איוט, ווינשט זיך וואָרל איינע וואָלע, אונד יעדער פֿאַרשפּיעט עיעקאָנ ווידע איינע זאָפֿען וואַנש, אַפֿער אַרעס דויער אַוואָ איינע בעקוועט אונד ליכטע אַס מאַ-ליד טעמאַט ווידע, נען עפֿילען, דאס בעסטען נע-מאַשינען ווידע, אַנאַ פֿיערע דאס אַר י ל כ א ל ז י נ ג ע ר נ א ה מ א ש י נ ע ו, דאס שאַן פֿרי-הען אויף אַלען וועלכעסעללונגען, וועלכעס ווערען און אפֿטעראַט מיט דעס פֿעסטען אונד האַכטען ערדע-פֿרייע נעקראַט ווארדען אונד דא אַנעקאַנטע אַלע מאַשינען און זיך פֿעראַינען, דאס זיך פֿאַן איינער ווייניק, טעשפֿליכע נאָמאַטאָנע ערוואַרטען לאַסען: וואו ווידע אַוואָ אונד פֿאַרד קאָנשטראַוואַ, ווערדאָס אונד נאָהען בייא ליכטער האַנדאָנען קאַרעקט אונד שאַן, אויסערעס בּי-טען זיך יעדעס קויפֿער זיך אונד אַנעמליכקייט, דאס ער איינע מאַשינע נענען וואָנענדיגע אַנאַהאַלונג עיערען קאַה, דאס וועלכעסעללונגען דער איינבאַנדען זיינע נאָמאַטאָנע אַס ווערען פֿאַרמאַטע גענענדיגע זיך בייא ג, נידעריגע, און דער וואַסנענדיקאַסטע 20 אונד בעשטען זיך דאָס איינע וויכע איינבאַנדען פֿאַן דען איינבאַנדען-האַנד-נעמאַטאָנען בּוּז צו דען פֿינעסען פֿאַרשען פֿיר דען פֿאַ-פֿערייע, וואַרדען דאס אויסגעלענעטע נאָמאַטאָנע צייט-ניס נענען פֿאַן דער אויסגעלענעטען ליכטענדיקען-מאַ-קייט, דורך וועלכע זיך דויען מאַשינען אויסציינען, 10-8

מרו-טאַבעללע פֿאַס 18 סענטעמבער

ה. קר.	לאַזע	ה. קר.	נעלדיקורז
23 50	פֿאַרמאַשען פֿאַר 20 נולדען	100	וויכע אַפֿאַ
128	פֿיערע פֿאַר 100	5 76	דוואַקס
68	דעשאַ פֿאַר 50		עספֿיעהלס אונאַוואַסע 8 נולדען נאָר
28	וויכע פֿאַר 30	9 67	פֿיער
39	וויכע פֿאַר 30	59 65	דייטשע וויכע פֿאַרמאַשען
125 20	וויכע פֿאַר 30	11 93	20 מאַר-שטיק
24 56	פֿיער פֿאַר 30	1 23	פֿיער וויכע
			פֿיער פֿאַר 30
122 76	אונאַוואַסע פֿאַר 30	124	פֿיער פֿאַר 30
92 80	דעשאַ פֿאַר 40	134 50	נאָכט
105 90	פֿאַרמאַשען פֿאַר 30	143 50	דעשאַ פֿאַר 40
88	וויכע פֿאַר 30	170 50	פֿיער פֿאַר 30
100 50	אונאַוואַסע פֿאַר 30	173 75	אונאַוואַסע פֿאַר 30
100	פֿיער פֿאַר 30	115	פֿיער פֿאַר 30
100 25	פֿיער פֿאַר 30	41	פֿיער פֿאַר 30
100 40	פֿיער פֿאַר 30	20	פֿיער פֿאַר 30
106 50	פֿיער פֿאַר 30	176 90	פֿיער פֿאַר 30
100	פֿיער פֿאַר 30	41	פֿיער פֿאַר 30
100	פֿיער פֿאַר 30	41	פֿיער פֿאַר 30
142 50	פֿיער פֿאַר 30	115 50	פֿיער פֿאַר 30
98 75	פֿיער פֿאַר 30	19	פֿיער פֿאַר 30
101 50	פֿיער פֿאַר 30	18 20	פֿיער פֿאַר 30
		41 50	פֿיער פֿאַר 30
		36 50	פֿיער פֿאַר 30
		18 75	פֿיער פֿאַר 30
		54 25	פֿיער פֿאַר 30
98 05	פֿיער פֿאַר 30	21 50	פֿיער פֿאַר 30
90 75	פֿיער פֿאַר 30	49 75	פֿיער פֿאַר 30

פֿריכט- אונד מעהל-פֿרייז-טאַבעללע.

ה. קר.	פֿריכט	ה. קר.	וויכע
7.05 - 6.83	קאַרן נייע	72-70	75
6.35 - 6.1	נעס נייע	60	76
8. - 7.1	פֿיער	62	77
6.30 - 5.95	דאָפֿער	41	78
6.40 - 6.35	קוואַרטען פֿאַרמאַשען	75	79
6.35 - 6.30	דעשאַ אַנענדיגער	73	80
8.25 - 7.75	הרוע		81
7.92	ווייצען פֿער העכסט		
8.38	פֿרייהאָר		
5.60	וויכע		
6.30	וויכע		
6.08	וויכע		
13.	וויכע		
7.75	וויכע		
7.75 - 7.70	וויכע		
7.85 - 7.70	וויכע		
7.95 - 7.80	וויכע		
8.1 - 7.85	וויכע		
8.10 - 7.95	וויכע		
8.20 - 7.05	וויכע		
7.75 - 7.70	וויכע		
7.85 - 7.70	וויכע		
7.95 - 7.80	וויכע		
8.05 - 7.90	וויכע		
8.15 - 8.	וויכע		
8.15 - 8.10	וויכע		
7.85 - 7.70	וויכע		
7.95 - 7.80	וויכע		
8.05 - 7.90	וויכע		
8.15 - 8.	וויכע		
8.25 - 8.10	וויכע		
8.30 - 8.20	וויכע		

וילכע סטערעני אס 6-טען אקטאבער האטען האלטען זאלען, איז און בערייט איינענעבען, אז דאס דין נאכען וואהנדיגע בעיענונג היינט בערייט אלס געדענעשלאנגן צו בעטראכטן טען איז.

פערשידענע ניוואוהייטען.

* צו ר ל י ע ר ל י כ ב ע י ע ר א פ א פ *
נ' ו' נ' ד' ע' ס' ר' י' כ' ס' מ' א' נ' ע' ו' ווערדען ליי- פארבעטענען בערייטען געטראפען אלע ליי- טענדען שטאטסמאגנע דער מאנארכייע ויז אין אונזערע הויפטשטאדט פערואממעלט, דאס בע- ראווינגע אינטער דען מיניסטערען נאמען בע- רייטען געטערען אירען אפגאנג, אונד מאדען דירשע איינע בעראשונג אונטער דעם פארטייען זינער מאיעסטאט דעם קאנינג שטאטספירדען, אס 29-טען דיינעם וואו געדאע אס יום ספור ווערד זינע מאיעסטאט דען רייכסטאן ווערד איינע וועראנדערע אין דער אפנער קאנינסבורג ער- אפען.

* (ד' ע' ר' ג' ע' ז' א' נ' ד' ט' ע' ד' ע' ס' פ' א' פ' א' פ' *
ט' ע' ס' ו' זינע עמינען דער קארדינאל ערבישעף גראפ סטראפן וואסניגעל, ווייל זיט 6 טאגן אין אינגאר אונד איז געסטערן אין דער הויפט שטאט איינגעטראפען, ווא איהם פאן זיטער דער קאטהאליקען איין נלאגענדער עמפאנגן בעריי- טעט ווארדען, פערנאלסטונג צו דיינעם בעריי- טע דא אנטווארט זינער מאיעסטאט דעם קא- נינג אין דא דעשטאנען דער קאטהאליקען ליי- בליקייט אין אראד, דא ווארטע דעם קאנינג מאכ- טען אין דאס טיעפען אינדריק, אז דאס פאסטע לעא זינע געווארען אין זיין בעאפיטראסט נאך אינגאר, צו וויינע אונד זך דאפאן צו איבע- צייגען, אס דא קאטהאליקען גייסטליכען אין אונ- נארן ווערקרין איינע זאלען אנטהילן אין דא אנטעסמישען ווערדענע האבען, אינד אס דא גענע דא געטענע דער דילדאקייט אונד בר- דערליכען לייכע ווערקרין א פילע זענדען, ווע- בעווערן עס איינפויסטיג, דאס זינע עמינען דא נאכריכטען איבער דא ווערשטאפט דער אקטא- לישען גייסטליכען ביי דער קאמא הא- לישען גייסטליכען וואסניגעל וויילטע נאמליך בוי יעמט קארדינאל וואסניגעל וויילטע נאמליך בוי יעמט בייס פרימאט אין גראן אונד בייס ערבישעף פאן קארדאטא. עס פאנגט זיך אב זינע עמינען פאן פאן קענענטישע ערהאלטען ווערד, דאס דא אקטא- לישען גייסטליכען ווארד, קאמלאשע, אלס אבי געדארנעטע דער אנטעסמישען פארטייען געווארלט ווארדען, דאס דער פראכט אדאקף קניין, דער

אכט נאנדאטש אונד דער גייסטליכע הערלישע עכענפאללס מיט אנטעסמישעם פראגראם נע- ווארלט ווארדען זינד: אב זינע עמינען פאן דען העצערדישען דער גייסטליכען פיליס, טיעסטאק, אדאמאייזש אונד אנדערע קענענטישע פער- טען ווערד? ווען דער קארדינאל דעם פאסטע איינע ווארהייטסבערייטען בערייטע ערשטאטען וייל, דאן מוס ער אים נאין אנדערען קוועללען שאפען, אלס ער עס ביהער געהאט האט, אבי- הינגעס איז דאס געוואר, דאס דער אבע- זאנדטע דעם פאסטעס איבער דאס מייביען פיע- לע קאטאלישען גייסטליכען, אז ווי א ווי- עס ווי ס'ען, געניא אונטערליכעט ווערדע.

* (ד' ו' א' ק' ר' י' ע' נ' ב' ל' ו' ס' פ' ע' ר' *
קיי פ' ר' י' ו' ד' י' א' מ' א' ל' נ' א' ר, איבער דערען שידערטהאט ווער אין דעם זינגסטען נומער איינזעעס בלאטעס איינפירליך בערייטעטען, האט בייא איינעם צווייטען פערדאע אירע ער- טע ארסואגע בעקאנדערט, בייס ערשטען פערדאע זאנשע דא בעקאנדערט, דאס זי ענען דא ווערן אלס אנקלאגעדין איינערטען וואללטע דיע- זעס זיינגעט זיא יעמט אונד ניכט פאלגענדעס, אלס ארואכע אירע שערקענעטע האט אן. און האבע מיך ענטשלאסען, ערצאלט דא פריא, מיר דאס לעבען צו געהען, דא און ניכט אים שטאנדע ווא, דא שולדען, וועלכע מין פערשפאר- בענע מאן הינטערלאסען, האט צו בעקאנדען, און אפגעטען, מינע אונד אירע אים צו שערבען, אלס און דאס בלוטה פלעסען ווא, פיעל עס מיר איין, דאס מין דיינעם דעשטען קאנטע, מין מאן האט מיר נאמליך אים דעם, זינגעלענענע ווער אפט פארבעטען, דאס איין ווען צו אירע פיער- טאגן קריסטענבליטה בייביען אונד דיינע מיט פיעלעם זענען בעקאנדען, און פערבאנד אלא מינע זענען אונד טויטע אים מינען דיינען נאכבאר ווערע, און דאס, דא ער דאס בלוט שפיער בעקאנדען ווערדע, דא עס יעמט געדאע פאר דען זינען פיערטאגן איז, בעפאר ער אבי קאם אפגעטען און מיר דא פולאזערען, דאס דאס בלוט מער זיא, אונד און מערד דער דאס בעקאנטע, דיינע שערקענעטע מאט איליון מוס גענען, אים דען בעסטערען עלעמענטען איינע- דעם פאסטערלאנדעס דא איינען צו אפענען, דאס זיא איינזענען, אן וועלכע וויינע דא אנטעסמיש- שע שאנדעפיעסע אויף דאס אונטערליכע פאלק איינזענען.

* (ד' ו' א' ק' ר' י' ע' נ' ב' ל' ו' ס' פ' ע' ר' *
אין מאנאט דאס דא קאלערא אירע ערשטעס אפען אין נאפעל געפארדערט האט, ווימדיעס

זינד אין דיינער שאדט 6900 מענטשן אן דער קאלערא געשטארבען, אין דען אייביגען אנגע- שטעקענען בערערקען קאמפען בארעפאללע נאכט- זאב אין ווייט געדינגערע צאהל פאר, און נאפעל ועלכט איז דא ערצאלטע אים אבנעמען, זייט דעם בעוועק דעם קאנינג איז דאס פאלק דען בעהארדען געגענאבער פונאמע, אינד דא נאסה- ווענדענען מאסיענעלע קאנגען מיט מערד ערפאל- ווענדענען ווערדען, אין דאס איז בוי יעמט קיין קאלעראפאלל פארעקאמפן, דער פאסטע ערקלארטע אבער, דאס ווען דא קראנקהייט נאך דאס פערשלעפט ווערדען זאלטע ער זיינע פאלאס פערלאסען וואס ער זיט זינער מהראגן בעסטענען ניכט געהאן האט) אינד דא קראנקען בעוועקען ווערד, יא דער פאסטע שטעללטע זאגאר איינע טהייל ויינגס דיינענעפאלאסטעס (דער וואס- קאן אין וועלכעם דער פאסטע וואהנט, האט בע- קאנטליך 11,940 צימער) דער געווארדישען מיטסאן צור פערפויגונג, וואהין אים פאללע דעם אויסברויכע דער קאלערא קראנקע אינטער- בראכט ווערדען זאללען, ווער ערקענען אין דער זעם געשליסען איינע ווערקען דעם געווארדישען ווערשענען ביישפיעלס קאניי אימבערטאט, אין פראנקרייך איז דא קאלערא אלס ערהאלטען צו בעטראכטען, זינגענען טויטע זיא אין שטאטען אין געפארדיכער וויינע אויף.

* (א' ו' א' ק' ר' י' ע' נ' ב' ל' ו' ס' פ' ע' ר' *
נ' ע' ל' ד' ע' ר' און וועלכע שטאנדיגען וויינע איינע נאכען דיינע פאן בעקאסטען מיט דעם אייגען אנפערשטען זיינגעטען ניטע, מיט דעם פער- מאנען דער וואויען פערפארדען האבען, דאפאן ליי- טערט איז דא אין דיינען מאנען בענעדיגעט אונ- געוויבונג אין נירא, אין שערקעלעך בילד, עס שטעללט זיך נאמליך העיינס, דאס איז זענען יאדערען דא פערואלדער דער וואווענעלדער דעם קאמפאסט 60,000 גולדען אונטערשלאגען האבען, דער קאסטער קארל אינטיש דעפערדירטע אין 17 פאללען 8900 גולדען, דער וואווענעלדער מיכאל פאלאני 5100 גולדען, דער אקעסטאר קארל האל- 16000 גולדען, דער שווארזליכער מאכילישען 900 גולדען, דער קאנטראלאר יאהאן אלדער 8700 גולדען א' ו' א' ו' א' טהיל זענען בעקאסטען איז פליכטען געווארדען, אונדערע האבען זיך ועלכט דאס לעבען גענאמען, דאס אונטער- שיאנגענע געלד מיסטע איינענליך דאס קאמ- מאט בעקאנדען, דאך דאס ווערד ניכט לייכט גע- הען דען דער פאני, איבער וועלכען דאס קאמ- מאט פערשיטע, איז צו עטיאס אנדערעס פער- ווענעטע ווארדען, נאמליך צו דעקונג אונטער- דעכעשטאלע דער קאמפאסט-בעקאסטען, דען

זיין, דא לויט, דא ער אשטעס, ווער מיך עקווען, און קארדעליא ווייס און מיר איינע דער איינענען קענעט מינעס פאטעס ענעבען, איין האפען און צו געווינען, דאס ער אונס אבערס היינער ווערע נאך דעם שוואנענאל, ווא סאמאליע ליקהט פער- היללט שיינען ווער אונס אונטער צווארדע, אונד דיר זענען און דאן צווייטען צו איהם, דאס דאס מיר קינדע ביינעט פאן איהם, דא דאס פאסטע מיט איהם זענען, מיט איהם פערקענען, אויף דיר רוהט זיין איינע מילד אונד פיינדליך, אז וויא דאס זיין ווייט באצאיע שטענעלע אויף ערדען; און דאס עס ניכט מערד זיין, און דורשע עס נור קורצע צייט זיין, מיך האט ער פערשיטען, אונד ווען דאס זינע נאכטען ווערדן זאלטעטע, זיא און ווי- שע אונד האפען, און ערלויבט מיר, דאס און און און פערנער לייכען.

א, דא נאפעס, פאסטעס אונד טהייערעס קינד, ווארס מוסט ער דין אין דיינער אונטער אונד רייזעס ניכט ערקענען? דיעס ווערשטאט שטענליך, אבער ווער דירשען ניכט ערשטען מיט דעם הערן אונטערליך, אבער וויא ער אונס פירט, אז איז עס אונס אס בעסטען ווען ווער וואקענדען אירענען אויך ניכט בענייטען קאנגען, ווארס עס אז ווערע פאדע זינד.

בייזאס אין בייזען פארען זיא פערנער שוויינער אי- בער דען מיט אבערשליפען איבערהאלטענען מענשען דאזיק, דעם ווינענדען אפער דער קליינען אונזער אירער קונפטיגען וואהנשטאטע צו. — (פארטוע) (פאלע)

לאסט דיר ניכט, אז ווארד מיר נאכט נארינ איז? סאן טע עס פאן דען ליסטע דער פריינדן.
פאטאר פראקטעס וואנע אונד איינע, מין בון און ווייט געטראסטע, אלס פירדע, זאנעט זיא, עס וואר אויך איין נידע, וועסחאלב אויך קארדעליא צו אונזערע קינטיגען וואהנאכטען געווארלט און דיר דיינען פיינדען אונד האסטען אים אונד לייכע און ריקען, און אונזער שטיללע איינזאקייט דירשען זיא ניכט קאסטען, דאך אויך דען הויפטנידע מינער ענטפערונג אים, דעם פאסטעווע ויילל אויך דיר מין ניכט לאנגער פערואלדען, טהייערע וועלע דאס מיט אללעס וויסטען; מין הערן זאל פאר דיר שטערען, וויא איינע איינענאנענע ראוען.

אונד דא איינע געדעשלאנגען, דאן דאס ער- טהענדע געוויס אן דער שוועטער בוינע בענענדע, פליס- טערטע זיא צו דיינער הויף; און טהורמאה ווייט זיך מאכטאזיא פאן מיר שטייערען לייכע און און נאך מערד, אלס זאנעט מינער וועלע איהם מאן אונד נאכט פאן זיינעם בילדע פאלל, אלס מינער געדאנקען פלייען ווא טויבען, דא און איהם שווענדעט, אז איהם צוריק, אונד דא זעהנדיכט נאך איהם לייכט מיר וויא איין זענע, פערטער- דערנעם פיער דורך דא ארען אונד דאס מאך מינער געביינע.

איבעס, איבעס קינד? דיעס טהורמאה, און קאן זינע לעבען מערד, און מוס אויך זעהען, אס שטראלע זינעס איינעם ווערד זיך דא פאלסטע מינעס לעבעס פארש ענטפערען, זיך קלאנע ווינער שטייטע ווערד מינער וועלע דא בערערשטיגע נארונג

הערן פיר דין, — דא ווערדעט דיר אויך בעסטע, אלס איר צו מאכטאזיא ווייס פאסטען, — ווער ציפטערט אירע שטייטען אין שטערליכען שווינגענען, — דא שטעטט גייט ווייט אהער, ווערדעט אויך ערער בערערדיגען, ניכט ניכטס אין זיינע נאכטליכע ענדרונג, אבנליך דא שטעט פערטייערען האט, דיר לאיבע, מיר בענענאבען, ווישילי צו ערקלארען, דאס בייזע וועלכעפארדערע אונד ווערדעט אויך בעקלוקען, וואס מינער שליכט נאכט ניכט ערשטאכטען איר ערשטע ער דאך, זיא אויך נליכע- ער לייכט דיר! — דאך, און זאלטע זיא ניר בע- שטייען, דאס דיר נענט ווענע אפען שטערען, אויף הענען דא בעסטער ווארדען ווערדעט, אלס אויף דען דא יעמט נעהט; דא ווערמישט זאלטע מיך ניכט איבערנענען. אבער ווער, ווען איר דא מיר פערליכעסעס, דאן, און דאן זאגען עס איהם מיט מיר, דאס בייזע דער איינענע שטאב, אויף עס און וואקענדע מיך שטייטע, ענטייעט איהן מיר, אונד אין שטרענע צו בארען, אום געט מער צו ערשטענען, ניכט וואר, טהורמאה, דא וועלכט מיר ניכט איינע מאנע פאלען, דאס דא דא אונטערליכע פאטאר אלליין לאסטען קאנטעסט פערשיפער מיר הייער אונטער דעם שאנען נלאגענדען שטענענעמישלע, דאס דא ניכט ערשטען נאכט מיר געהן וועלכע, מין אויך היינע וועלכען לייכען פאן מערד בעראפן בערווענע מיר, ניכט מיר דא האנד פערשפיר עס מיר? וויינער זיכטע טהורמאה דער וויינענען דא רעכ- טע זיין, זיא וואקען איינאנדער אן דאס בייזע, אירער טהורמאען אונד קיסע ערשטישען זיך, אונד; און פער-

זא אהרע קינדער ער ציעהן זאללען, אים גייסטע דער וואהרען רעליגיאן, ספערעני ציטרטע נאך דיעזער אינזליטיגן גאר פיעלע שטעללען אים דעם טאלמוד אונד ריבס, מיט וועלכע ער בע- ווייטע וואללעט, אונד שבת, ססה, מילה, נט, חליצה אונד קדושין ניכט צור רעליגיאן מאנעס געהאָרען. נאכדעם ספערעני ענדערע האטטע. ערהאב איר מ'ך אונד זאמטע פאלגענדעס:

דער הערר ראבינער ריכטעט יעצט עבענוואָ וויא פרהער איר אהרע אינוויסענדיג און דער יודישען טעהאלטיג: ער ציטרט שטעללען, דיא ניכט עקסיסטרען, אונד דיא, וועלכע עקסיסטרען, פערקערט זי אונד ניכט אהנען איינע אנדערע זינן, דאך אנגענאמען, יאסס דאס, וואס דער הערר ראבבי נעזאנט האט וויקלדך אים טאלמוד שטענדיג: וואס קאנן איהם אים נימצען? ביל- דעט עס דעם ניכט איינע הייטמאטן וינער גייע רעליגיאן, דאס דער טאלמוד פיר איהן ניכט עקסיס- טרע? וויא קאנן ער בעווייזע פיר וינע רעליגיאן אים דעם טאלמוד ביינען, וועלכע ער פערליג- נעט? דאס רעפארמירטאס נעזאנט, דאס פיר דיא נייע רעליגיאן זיך דען, און ווילל אהנען מינע העררען איר דער שטעללע 25 זאטצוינגען אים דער ביבעל אפדהרען, וועלכע דער ספערענישען רעליגיאן שטרעמאס צו-וועללען אדער ווירד מ'ך דער הערר ראבבינער דאן וועדער מיט דעם טאלמוד קאממען וועלכער אין וינעס פראראם בעשעפפט ווירד, אלס אב עס דירעקט פאן אנט- סטעיטע פערפאסט ווארדען ווארע? יא מינע הער- רען, וואס זיא מהין איזט ניכט, אלס ווישער אנט- סטעיטעס. דיא אנטסעיטען האבען דיא שאנד- ליכסטען לעגען אונד פערליימונגען געגען דען טאלמוד איינשטעפיענעם הייטע קאממען זיא מינע העררען אונד אונען, דאס זיא דען טאלמוד אבליג- נען, דאס הייסט אז פיעל, דאס זיא דען אנטסעי- טען ערנט געבען, איזט עס דען וויקלדך אהר, וואס דיא אנטסעיטען פאס טאלמוד ערדיכטען. גיין, בייא מינעס וועללענדיגע שווארע איר עס, דאס גיין.

זיא זאנען פערנע מינע העררען, דאס זיא אלס רעפארמירטע ווען וועינער דען פערפאל- גונגען דער אנטסעיטען איינשטענען זיין ווער- דען, וועלך אין אורטרום! דער אנטסעיטע האט דען רעפארמירטען ווען פיעל העפטיגער אלס דען גלייבענדיגען ארטהאקסען, זינד דען דיא גע- שאפט דער ווען אין טארמארש טינעס ערבייא- כען ווארדען, אונד ניכט אין זאלאקענסע? שטאממעט דען אישטאז אונד דיא סאליאס ניכט אים דעם קאמארע קאמטאט, וואך דיא ווען אס

פארטעשטישענסטען זינד? וועגן דיא דיא ווען פאר דעם אנטסעיטעס וואהרען וואללען, דאן ערשטליכע און אהנען דען ראטה, דאס ניכט איינער איר 4 פערנדע זאדערען 4 איר אונעס פערד פארדען זאללען ערשטליכען זיא אהנען דען ראטה, דאס זיא איהר פערמאנען מיט דער גאנצע ווערהאטע טהילען זאללען, אונד דער אנטסעיטעס ווירד איהראָרען, וועגן דיא אבער דורכאויס רעפארמירטען וואללען, ערדיג- נען זיא זיך נאך מארמארשטיגע אלס - פאלקס- לעהרער, דארט ניכט עס צו רעפארמירטען אונד צו בילדען ענעם. וואס אבער זאללען זיא פאן דער יודישען רעליגיאן האבען? דעריינע, וועלכע איהרע רעפארם אנגעהמען קאננטע, דער ברויכט זיא ניכט מעהר, דען דער האט זיך לאנגסט אבער אללע זאטצוינגען דער רעליגיאן הנווענעסעס, דער גלייבענדיגע ווען וועלכע פיר דעם רעפאר- מירטען זיא אימאנסט, דער ווירד זיא זאמט איהרער רעפארם פערפליכטען, וואך אלוא דיא קאמארע?

אבער ווען פאן אללען דיעווע, האבען דיא מינע העררען איר איבערזעט, דאס זיא אים ווענעטאמע איינע נייע ש פ א ל מ ו נ ג הער- פארזען, אונד וויסען זיא מינע העררען, וואס פיר נענענעלאקעס אונליק דיא אינגערען שפאל- טונגען דעם ווענעטאמע נעבראכט האבען? - בע- דענקען זיא אבער איר מינע העררען, דאס זיא יודישע רעליגיאן פערטיינער איהרע אלס איזט דאס טווענדע אונד טווענדע פאן אונזערען אהנען פיר יעדע איינעלע זאטצוינגע דיעווע רעליגיאן אין דען טאך געזאנגען זינד, אונד זיא מינע העררען, דיא זיא דען דיעווע רעליגיאן? פיעל אלס ניכט פערשטעהען, ווערען דיא וויכטיגסטען זאטצוינגען דיעווע רעליגיאן מ'ך ניכטס דור ניכטס הנווענע. וואך זינד דען דיא גראסען יודישען געלערטען אונד טעהאלטען אונזערעם לאנגע? א קאנען זיא מ'ך אירך נור איינע אין איהרער מיטע צייגען?

דער זעהר געהערטע הערר ראבבינער האט אבער איר פאן דער ערזעהונג דער קינדער גע- שפראכען וועלכע ער דעם ווענעטאמע לעהרען ווילל. דארויף האבען איר מינע אנדערע אנטווארט, אלס דאס דער סארמעהרע ציעע זאטט איראעל דאפאר בעוואהרען מאנען, דאס עס אין דיעווע הנויכט דעם ביישפיע דעם העררן ראבבינערס פאלגע. (אין זאהן סטעיטעס איזט בעקאנטליך דער ווייטהענע אנטסעיטע אונד מישמד בערשא- לאן סטעיטעני.)

אך פראטעסטירע געגען דיעווע בעוועגונג, וועלכע דער אונטארשען ווענעוויס נור געפארד- ביינען קאנן.

וואהרענד דער רעדע ווארדע איר מעהרערע טאלע פאן לויטען בייפאללעכע צייגען אונטער- בראכען, אונד זיא אלס איינער דער רעפארמיר- מינע מאכטע, מ'ך אים ווייטענעבען צו פיר- הינדערען, ערהאב זיך אים מער אין וואהרען שטרם ווען דיא רעפארמירער, Halljuk Sabotait! הארען ווען סאבאלטיש 1) שאללעט עס פאן אללען ווייטען, דיא רעפארמירער ווארען אין איהרע אייגענע האהלע געפאנען. זיא קאננטען זיא ניכט מעהר העלפען, דען זיא נא צע פערזאמלונג האטטע זיך פיר מ'ך אונד דען זיא ערקלארט אלס איר מינע רעדע בענענעט האטטע, ערהאב זיך אונטער שטרמישען בענענעטען דיא נאנצע פערזאמע- לונג. דיעוועלכען מאנער, דיא אנפאנגען איראטע צוהארער ווארען, גליהעטען יעצט פאר בענייט- סעריגען אללעס בעליקווינסטע מ'ך פאר דען איינע דער ראבבי, דער זיא פערשטיינערט איר וואללעט יעצט צו שפענען אנפאנגען, דא דאן גערט עס יעדאן אים 70 עקלען צוגליך, Menjünk! Menjünk! Semmi dolguak itt többé! וויר האבען הייער ניכטס מעהר צו טהון) אונד עס צו וואללען ווארדען איר פאן דער שאר דער בענייטעסטען הנווענעטאמען, מ'ך וואך דיא נאנצע צוהארער- שאפט געפאלט וועלכע איהרע איהראָנען אונד בענענעטען נאך איר דער נאסע ווארען האלפטען.

זא ענדערע דיא פערזאמלונג דער רעפאר- מירטען סינאגאגע, וועלכע האפגעטרודן איהרע לעטצע יאר.

פאן העררן דרי אבראהם קאמפארטי, דעם פראדערטע דער רעפארמירער, ערהעלט איר גע- טען פאלגענדע צייגען: זעהר געהערטע הערר! איהר געסטענעס אייפערטען האט מ'ך איבערזעט, דאס זיא דע- אונד טרעווענינג דעם ווענעטאמע נור צום שארען, אונד נור דעם אנטסעיטעס צום נעמען געווען- כען קאננטע, דער פערזאמלער איינע זאלבען אונטעריקעס מאכטע איר אבער אים קיינען פרוי- זיין, יא איר ווינעט פאם העררען אים פערזינע מיט זיינע העררהאפטען גלייבענדיגעסען, אונד דען אנטסעיטעס צו קאמפען איר האבען זאמט דיא עהרע אהנען אנציעיגען, דאס איר פאן דער נאנצע רעפארמירטעניג מ'ך צוויקענען אונד מ'ך אט אלס פראדערטע יעדער-גילדעטע אברא, מ'ך אנטענענעטער האכאכטונג.

דרי אבראהם קאמפארטי, וויא איר ערפארער, זינד איר הייטע אים שטימטליכער צוויקענעטען, דיא פאלגענע:

סיסונו, דיא צייט, דיא ווענד אונד דיא פריינדשאפט זינד דיא בעסטע אמצע: זיא וויללען יעדע וואונדע דיא צייט ווירד איר דיעווע אינזעל בעוואונדען איבער דינען הייסען שטיצען הויפטווען, וויא קוהילעס מענעוואסער, אונד דיא וואונדע ריין וואסען; דיא פריינדשאפט ווירד דאן איינע שפענענדיגע בעכאנד דארין לעגען אונד דיא ווענד זיא פערזאמלען מאכען.

צייט אונד ווענד זינד מ'ך וואללען געוויס, ענט- בענעטע שאמאר, אבער? זיא ערנייעט מ'ך סארמאח'ס האנד אונד דירקטע זיא פערט אים הערן - ווירד, איר דיא פראטעסירן פריינדשאפט, דיא שוועסטעליכע טרייע מינער מיהובאה מ'ך פערבלייבען? - לאס מ'ך איר-סיערען, טווערע זעה איר ווייט, וויא מינע ביינער אונד שוועסטערן, פארצינדל פארקאר, נענען ריך נענעטע זינד, איר קענען אירען האסס אונד איהרע פריינדשונגען נענען ריך; איר קענען האלעוויס בעוואונדען, ריך אים אונזערעם הויט צו פערשטיינען, זיא האבען אללע איהר מאנ- ליכסטע אירך אין מ'ך פערזוכט, מ'ך פאן ריך האבען ווייטען, דאך דאס איזט איהרען שלעכטע טענענען; איר האבען ריך - וועגן דיעס מאגליך אים - נור נאך איינער געלעבעט- בען דירשטען איר דור אונטער וואללען אומשפאנענען ציר- אבען, וועגן דאס מ'ך פערשטען דאס אומשפאנענען דער קייאיי האט ריך איר ריך בעשענקט, דיא בעדראפט מינעס פא- טערס ניכט, וויללען ווירד ריך מ'ך פריינדען איינשטענען, וואך ער מ'ך ועלכט נעזאנט, אהראָן דע לא סאמא'ס הוי- שטערט דיר אפגען, אונד סאמא'ס בוינער, עליאה, ווייטען זשאן אונד אים דייטע האנד, יא, וועגן מ'ך ניכט אללעס טייטש, שלאט איר דעם אנדערען ברוינער, יאקעס!

פאלליעטאן.

דיא אפפער דער מאבאלא.

דיסטאָריען קאמאן אים דעם 17-טען יאהרונדערט, (18טע פארשטעצונג.)

אבער ווארין וויללסטו דא אים דיינעס פאטערס הויזע? דאס האט מ'ך מיהוראם, "הארע, איר האבען מ'ך הייטע אין מינעס יאסער איינען פלאן אויסגעוואנען, אונטער דעם פארזאנדע, דאס איר צום שטארקונג מינער נענענדיגס הייסער ועבאדער בעדראפט זיא, פערלאנגען וויר פאם פאטער דיר ערליב- ניס, דאס נארשענדיג איר פאן אינזעל קארדעליא צו בע- ציעהן, דאָס געבענען וויר אונס אונטער דען שוטיג דעם געשאפטערהערעס מינעס פאטערס, אויבאן דארף אונד ווינער נוסטמינען, טרעפליכען הויפטרא, לעא דאן זינד וויר פאר יעדער אביקעלן הייסער ווענעס טרישטע ווער, דאס געהאטאר איזט אלס זעהר בריאו בעקאנט אונד געשאפט, אונד איר ליבע דאס אלטע טיטערען, לעא, וויא ווען זיא מ'ך בעררען האטטע איר אהרער נאך אנטערהארהאטענען טאכטער, ווייטען זיא אין נאש- ליכע, וויללענע ווענען איזט פיהרע, וויר איינע נענעל- שאפטערן אונד דיענערין, דיא טיעפ אונזאקייט דעם נארשען וויר מינער אונטערנענען וועלע וואללען מ'ך אונד זיא האלליג צוהויבען, אונזערע הארפען בע- גליטען אונס, אונד דיא אונטערנענעטע מ'ך אים בע- טריקישען בינען דיר דור בעהאדיר אונטער נענענעטע האט"

"דיין פלאן איזט שאן" פערזאמלע מ'ך מיהוראם, אונד מ'ך פריינדע וועלכע אין איהן דור אייסהארען, - שאן אין דער פיהר דעם אנדערען מאָנעס ווארדע ראוונעס מיט דעם ענטשליכסטע ווינעס געליכטען קינדעס בעקאנט נעכאט, דאס הוי איר איינע צייט צו פער- לאסען, צוואי זיינען דאס דיא איינע איבער, דאס זיא זיך פאן ווינעס צווישען העררען פרינען זאללע, דאך עס וואר צו איהרעס בעסטען, אונד ער וויללענע אין, דאס נארשענדיג איר קארדעליא ווארדע שאן אונד בע- קונען איינעווענעטען דער נויט ועלכט שפעטע זיך הוינאבער, אויס זיך צו איבערצייגען, דאס אללעס נוס זיא, אונד דער פאטער ווינעס געשאפטערהערעס דיא אויסגע- ציינענעטע זאנפאלס פיר זיין שפענענדיגע קינד אונטערנענען.

אלס דיא ביינען שוועסטעליכען פריינדען אס אנדערן אבער איר דער פאן ראוונעס צו איהרע פער- פרינען געשטעללען בארעק איבער דען קלארען וואסער- שפיעלע דעם מענעס אונד דורך דען טיעפ דער אין דעמוועלכען פאר אנדערע לענענדיגען שיעפס הויפטווען, שוועסטער זיך סאמאר אן מיהוראם אן, אונד זאנען געלאפן וויא דען הערר ווענען נאכט, דאס איר דיא שטארט אים רעדע האבען וועגן איר עס איינער פער- מידען קאן, וועדע איר זיא ניכט מער בעררען, איר מאכטע מ'ך בירעס, צוועקלאזעס דאזיין איר דעם גרינען פלעקען ערד בעשטייען, דאס דארט פאם דוסט דעם אבערס איבערשאפטען, פריינדליך אונד איינלאנדען אים דעם שאקען דעם טיעפסטען פארשייטען.

"שפירן דאך ניכט אלוא" באט מ'ך מיהוראם ווער-